

Asia: VN/12724/2021-LVM-98

Lausuntopyyntö tieliikenteen automaation edellyttämiä lainsäädäntömuutoksia koskevasta arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kuluttajaliitto ry (jälj. Kuluttajaliitto) kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja tuo esiin seuraavat huomiot.

Kuljettajaa avustavat ajoneuvot ovat yhä suosituimpia, ja ne tarjoavat kuluttajille rutkasti hyötyjä. Esimerkiksi kaistalla pysymistä tai parkkeeraamista helpottavat järjestelmät sekä liikenteen sujuvuutta ennustavat ja tarkkailevat laitteet voivat säästää aikaa ja vaivaa sekä lisätä ajoneuvon käytön turvallisuutta. Nykyinen kuluttajakäyttäytyminen osoittaa, että mahdollisesti myös tulevaisuudessa kokonaan itsestään ohjautuvien autojen kysyntä saattaa kivuta korkeallekin. Nyt kysymyksessä oleva arviomuistio koskee siis mahdollisesti tulevaisuudessa kuluttajien kannalta erittäin merkittävää sääntelykohdetta.

Kuluttajaliitto pitää tärkeänä arviomuistiosta esitettyä tavoitetta selkeyttää lainsäädäntöä siten, että se on yhteensopivaa uuden kansainvälisen ja EU:n piirissä luotavan automaattisia ajoneuvoja koskevan sääntelyn kanssa. Kuluttajienkin kannalta se, että ajoneuvotekninen sääntely on sopusoinnussa ajoneuvon käyttöä koskevan sääntelyn kanssa, on tärkeää. Etenkin vastuun kohdistuminen onnettomuus- ja häiriötilanteissa on syytä olla selkeää ja oikeudenmukaista.

Lisäksi Kuluttajaliitto kannattaa pyrkimystä tehdä selkeä jako itsestään ajavien (ADS) ja kuljettajaa avustavien ajoneuvojen (ADAS) välille. Selkeyden vuoksi on tärkeää tietää, milloin kyse on automaattiautosta ja milloin taas ainoastaan autosta, jolla on kuljettajaa avustavia järjestelmiä. Tämän osalta olisi kiinnitettävä huomiota esimerkiksi siihen, millaisin termein kuluttajille voidaan kuvailla ajoneuvoja. Esimerkiksi kuljettajaa avustavan ajojärjestelmän kuvaaminen sanoilla "auto pilot" voi aiheuttaa sekaannusta ajoneuvon automaation tasosta.

Vastuun oikeudenmukaisen kohdistumisen lisäksi Kuluttajaliitto kiinnittää huomiota liikenneturvallisuuden varmistamisen tärkeyteen. Parhaassa tapauksessa on mahdollista, että automaattiautot noudattavat ihmiskuljettajia paremmin liikennesääntöjä ja pystyvät välttämään sellaiset onnettomuudet, joiden estämiseen ihmiskuljettajan reaktionopeus tai havainnointikyky eivät riitä. Kuluttajaliitto kannattaakin sitä, että itsestään ajavan auton on täytettävä etenkin liikenneturvallisuuteen ja liikennesääntöjen noudattamiseen liittyvät kriteerit saadakseen tyyppi-, piensarja- ja yksittäishyväksynnän. Kuluttajaliitto pitää hyvänä ainakin sitä, että auton on pystyttävä noudattamaan Suomen liikennesääntöjä sekä saattamaan auto turvalliseen tilaan ilman ihmisen myötävaikutusta. Hyväksynnän saamiseksi on edellytettävä laajaa testausta, ja myös jo hyväksytyjen autojen osalta olisi ylläpidettävä valvontaa, jolla varmistutaan autojen turvallisuudesta myös ajan kuluessa.

Yleisen liiketurvallisuuden kannalta Kuluttajaliitto pitää perusteltuna myös sitä, että autoja, joissa ei ole lainkaan valmiudessa olevaa kuljettajaa, on voitava kontrolloida tarvittaessa etäohjauksella. Niin ikään turvallisuuden nimissä Kuluttajaliitto kannattaa sitä, että etähallintaan kykenevän tahon on sijaittava Suomen alueella. Samasta syystä olisi luotava myös selkeät ja riittävän tiukat kriteerit sille, missä järjestyksessä ja millä perusteilla jokin taho voi saada luvan tuottaa etähallintapalvelua.

Vaikutusarvioinnin osalta Kuluttajaliitto peräänkuuluttaa vielä tarkempaa tutkimusta erityisesti siitä, millaiset vaikutukset automaattiautojen laajalla käyttöönotolla voisi olla esimerkiksi ympäristöön. Lisäksi Kuluttajaliitto toivoo lisätutkimusta liittyen etenkin etähallinnassa olevien autojen tietoturvallisuuden varmistamiseen. Esimerkiksi saksalaisen kuluttajajärjestön Verbraucherzentrale Bundesverbandin vuonna 2016 toteuttaman tutkimuksen mukaan jopa 80 % vastanneista kuluttajista on huolissaan automatisoitujen autojen hakkeroinnista sekä kyberturvallisuudesta.

Vyyryläinen Tiina
Kuluttajaliitto ry, Konsumentförbundet rf